

การสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน¹

A MUSIC COMPOSITION: BOONWITEE PRAPENEE SIPSONG DUEN¹

อิสริย์ ฉายแผ้ว*, พรพรรณ แก่นอำพรพันธ์**, จตุพร สีม่วง***
Idsaree Chaipaew*, Pornpan Kaenampornpan**, Jatuporn Seemuang***

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์บทเพลงบุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อจากประเพณีบุญสิบสองเดือนของชาวอีสาน และเพื่อสร้างสรรค์บทเพลงบุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประเพณีบุญสิบสองเดือนของชาวอีสาน ด้านดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้านอีสาน มีผลการวิจัย ดังนี้ การศึกษาความเชื่อจากประเพณีบุญสิบสองเดือน แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) ความเป็นมา 2) คติความเชื่อ 3) พิธีกรรม 4) เพลงหรือดนตรีที่เกี่ยวข้องกับประเพณีสิบสองเดือนของชาวอีสาน โดยจำแนกข้อมูลประเพณีบุญสิบสองเดือนของชาวอีสานในแต่ละเดือนเพื่อนำไปกำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์บทเพลง โดยมีหัวข้อการประพันธ์เพลง ดังนี้ 1) การประพันธ์ทำนองเพลง ใช้ทฤษฎีการประพันธ์เพลงทางด้านดุริยางคศิลป์ไทยและเพลงพื้นบ้านอีสาน โดยใช้หลักการ “ดนตรีไทยเป็นฐานผสมผสานดนตรีในวัฒนธรรม” มีสำเนียงทำนองพื้นบ้านอีสานตามลักษณะของประเพณีบุญสิบสองเดือน 2) รูปแบบของวงดนตรี มีการประสมวงตามประวัติศาสตร์ดนตรีดั้งเดิม ผสมผสานระหว่างดนตรีไทยกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน 3) รูปแบบของการบรรเลง โดยนำข้อมูลจากคติความเชื่อและลักษณะโดดเด่นของประเพณีบุญทั้งสิบสองเดือนของชาวอีสานมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์บทเพลง 12 เพลง ประกอบด้วย เพลงที่ 1 เพลงบุญเข้ากรรม เพลงที่ 2 เพลงบุญคุณลาน เพลงที่ 3 เพลงบุญข้าวจี เพลงที่ 4 เพลงบุญผะเหวด เพลงที่ 5 เพลงบุญสงกรานต์ เพลงที่ 6 เพลงบุญบั้งไฟ เพลงที่ 7 เพลงบุญซำฮะ เพลงที่ 8 เพลงบุญเข้าพรรษา เพลงที่ 9 เพลงบุญข้าวประดับดิน เพลงที่ 10 เพลงบุญข้าวสาก เพลงที่ 11 เพลงบุญออกพรรษา เพลงที่ 12 เพลงบุญกฐิน

คำสำคัญ : ประเพณีสิบสองเดือน/ อีสาน/ คติความเชื่อ/ ฮีตสิบสอง/ การสร้างสรรค์บทเพลง

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน

¹ This article is a part of the thesis A Music Composition: Boonwitee Prapene Sipsong Duen (Isan Tradition Music Sute)

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, seesaw_ou@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, pornpan@kku.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, jatuporn@kku.ac.th

* Ph.D. Student, Program in Music, Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University, seesaw_ou@hotmail.com

** Assistant Professor, Dr., Department of Music, Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University, pornpan@kku.ac.th

*** Associate Professor, Dr., Department of Music, Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University, jatuporn@kku.ac.th

Abstract

The objectives of this research study, A Music Composition: Boonwitee Prapenee Sipsong Duen, are to study the belief from Boonwitee Prapenee Sipsong Duen of northeastern people and to create Boonwitee Prapenee Sipsong Duen music. This research is a qualitative research which the researcher gathered the related information and data from documents as well as from interviewing the experts on the following subjects: Boonwitee Prapenee Sipsong Duen, northeastern folk song and music, and Thai music. The result reveals that the study of belief from Boonwitee Prapenee Sipsong Duen can be categorized into four topics 1) History 2) Belief 3) Worship, and 4) song or music that related to twelve months tradition of northeastern people. From twelve months tradition, the researcher distinguished the tradition of each month and composing the music in the following aspects: 1) The melody combines the music theory of Thai traditional song and Northeastern folk song with the “Thai music for basic combine with cultural music” principle to get the same sound as Thai folk music of twelve months tradition. 2) The ensemble utilizes the traditional combination between the Thai music and northeastern folk music. 3) The performance practice applies the information from the belief and uniqueness of twelve months tradition of northeastern people. Total of 12 songs were created as the result of the inspiration from the study of Boonwitee Prapenee Sipsong Duen. The songs are 1) Boon Kao Kam 2) Boon Koon Larn 3) Boon Kao Ji 4) Boon Pha Wate 5) Boon Songkran 6) Boon Bangfai 7) Boon Sum Ha 8) Boon Kao Punsu 9) Boon Kao Pradub Din 10) Boon Kao Sak 11) Boon Ok Punsu, and 12) Boon Katin.

Keywords: Prapenee Sipsong Duen/ Isan/ Belief/ Heet Sipsong/ Music Composition

บทนำ

ประเพณีฮีตสิบสอง หรือประเพณีบุญสิบสองเดือน เป็นประเพณีที่ชาวอีสานยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่ละเดือนในหนึ่งปีจะมีประเพณีที่จะต้องปฏิบัติรวมสิบสองประเพณี ได้แก่ เดือนอ้ายบุญเข้ากรรม เดือนยี่บุญคูณลาน เดือนสามบุญข้าวจี เดือนสี่บุญพระเวด เดือนห้าบุญสงกรานต์ เดือนหกบุญบั้งไฟ เดือนเจ็ดบุญข้าชะ เดือนแปดบุญเข้าพรรษา เดือนเก้าบุญข้าวประดับดิน เดือนสิบบุญข้าวสาก เดือนสิบเอ็ดบุญออกพรรษา และเดือนสิบสองบุญกฐิน

จารุบุตร เรื่องสุวรรณ กล่าวถึงคำว่า “ฮีต” ไว้ว่า คำว่า “ฮีต” ในภาษาถิ่นอีสานคือคำว่า “จารีต” มีการปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานานจากบรรพบุรุษของคนไทยอีสาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว

ฮิตสิบสองจึงถือกันว่าเป็นกฎระเบียบจารีตประเพณีและสิ่งที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ดังนั้น คนอีสานจึงให้ความสำคัญและเคร่งครัดในการปฏิบัติตามฮิตสิบสองเป็นอย่างมาก²

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางดนตรีไว้ว่า ในฐานะที่ดนตรีเป็นผลผลิตที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ ผลงานดนตรีจะมีรูปแบบเช่นไร ย่อมขึ้นอยู่กับฝีมือ รสนิยม และจินตนาการของมนุษย์ โดยรสนิยมและจินตนาการของมนุษย์ ล้วนเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับบริบทของสังคม ทั้งในด้านเวลา สถานที่ และสถานการณ์ ดังนั้น เมื่อสังคมเปลี่ยนมนุษย์ มนุษย์ก็เปลี่ยนดนตรีเช่นกัน³

งานวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีสิบสองเดือนของชาวอีสานนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์บทเพลงเพื่อเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีบุญที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไป จำนวน 12 เพลง นำมาบรรเลงติดต่อกัน มีสำเนียงทำนองพื้นบ้านอีสาน โดยใช้ทฤษฎีการประพันธ์เพลงทางดุริยางคศิลป์ไทยและเพลงพื้นบ้านอีสาน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจะใช้สื่อทางดนตรีในการอธิบายเกี่ยวกับประเพณีอีสานทั้งสิบสองเดือนที่มีความสำคัญมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อที่มีเอกลักษณ์อันทรงคุณค่าที่ควรสืบสานและสร้างสรรค์งานจากประเพณีบุญทั้งสิบสองเดือน ที่ได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปส่งผลให้ประเพณีของชาวอีสานเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ในขณะที่คนในท้องถิ่นอีสานบางส่วนคือประชากรจากถิ่นอื่นที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามา และคนอีสานที่เป็นเด็กรุ่นใหม่ก็ยิ่งขาดความรู้ความเข้าใจอย่างลุ่มลึก หากไม่มีการสืบทอดหรืออนุรักษ์ไว้ คนรุ่นหลังอาจไม่ทราบถึงประเพณีอันดีงามก็เป็นได้

จากเหตุผลความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือนขึ้น เป็นเพลงที่ประพันธ์ขึ้นจากประเพณีบุญสิบสองเดือนของชาวอีสาน ซึ่งแต่ละเดือนจะมีลักษณะโดดเด่นแตกต่างกันไป ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจที่จะเล่าเรื่องประเพณีบุญทั้งสิบสองเดือนผ่านบทเพลงในรูปแบบการสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน เพื่อประโยชน์ในทางการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจนำไปใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้เกี่ยวกับคติความเชื่อของประเพณีบุญสิบสองเดือนของชาวอีสานจากเพลงอันเป็นประโยชน์เพื่อการปลูกฝัง สืบทอดและอนุรักษ์สืบสานประเพณีบุญสิบสองเดือนหรือฮิตสิบสองไว้ ให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคติความเชื่อจากประเพณีบุญสิบสองเดือนของชาวอีสาน
2. เพื่อสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน

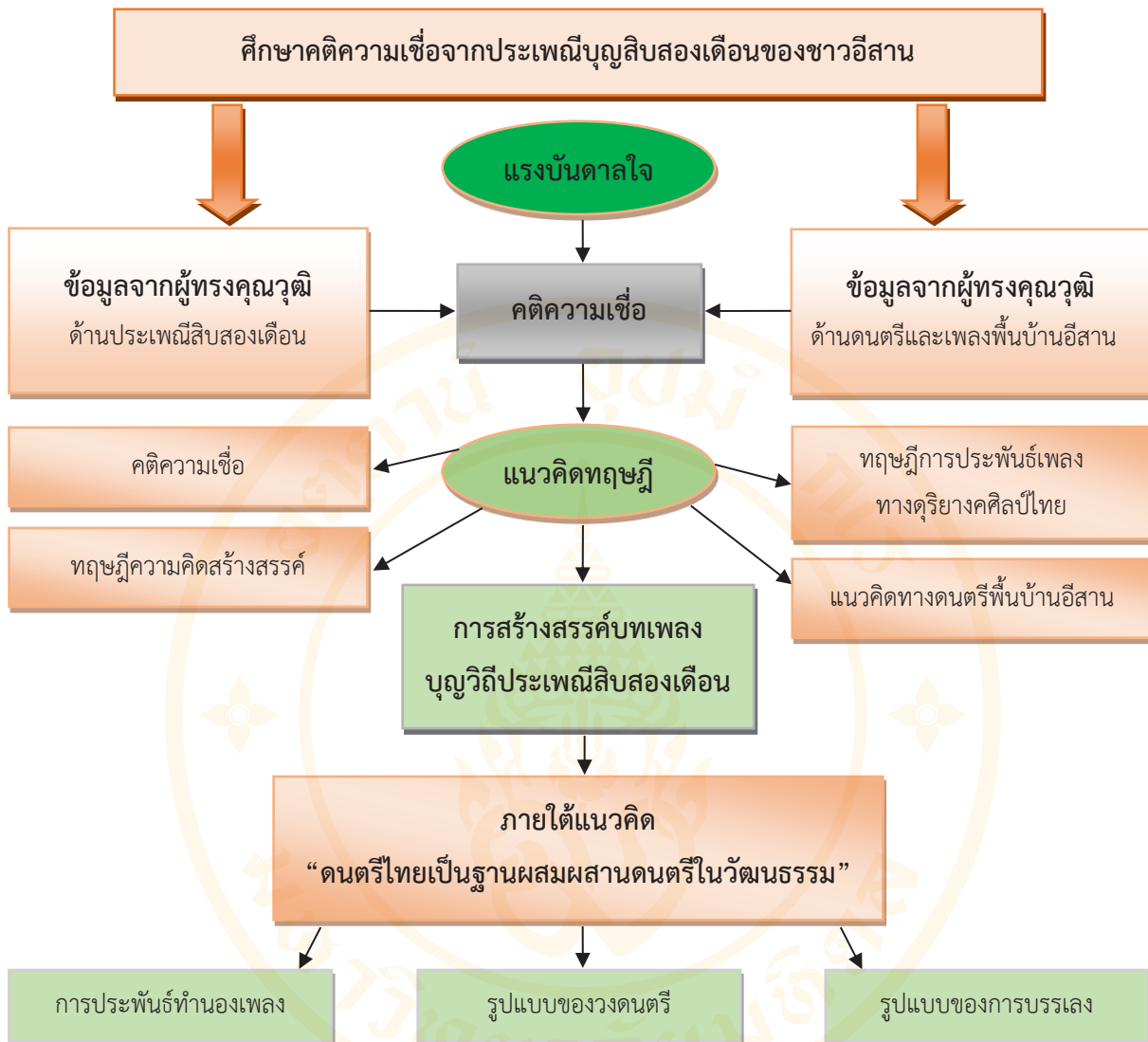
กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน ตามขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดแนวคิดและสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์บทเพลง

² Charubud Ruengsuwan, *The Good Things of the Northeast*, 4th ed. (Bangkok: Religious Affairs Printing Plant, 1977). (in Thai)

³ Chalerm Sak Pikulsri, *Changes in Music* (Khon Kaen: Anna Offset, 2017), 2. (in Thai)

บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน โดยใช้หลักการ “ดนตรีไทยเป็นฐานผสมผสานดนตรีในวัฒนธรรม” โดยนำเสนอกรอบแนวคิดไว้ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานวิจัย คือ

1. รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ได้แก่
 - 2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประเพณีสิบสองเดือนของชาวอีสาน ได้แก่
 - พระอธิการปริยญา ปริญญาโณ เจ้าอาวาสวัดชัยสุนทร อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
 - นายสวิง บุญเจิม ป.ธ.9 M.A. ปราชญ์ชาวบ้าน อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี
 - 2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีและเพลงพื้นบ้านอีสาน ได้แก่
 - นายทรงศักดิ์ ประทุมศิลป์ ศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2562 สาขาดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดุริยางคศิลป์ไทย ได้แก่

- นายจิรพล เพชรสม ผู้เชี่ยวชาญด้านดุริยางคศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด
- นายจิระพล น้อยนิตย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านดุริยางคศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง จำนวน 3 ชุด ได้แก่ 1) ด้านประเพณีสิบสองเดือนของชาวอีสาน 2) ด้านดนตรีและเพลงพื้นบ้านอีสาน และ 3) ด้านดุริยางคศิลป์ไทย

3. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลมาจัดระเบียบเรียงเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย โดยแบ่งหัวข้อ ได้แก่ 1) คติความเชื่อ 2) ลักษณะที่โดดเด่น 3) แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี

4. การสร้างสรรค์ นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาประพันธ์เพลงให้มีสำเนียงเพลงพื้นบ้านอีสาน 12 เพลง จากบุญประเพณีทั้ง 12 เดือน

5. การนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ และบทเพลงสำเนียงพื้นบ้านอีสาน จำนวน 12 เพลง

ผลการวิจัย

การสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความวิชาการ แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย โดยใช้ทฤษฎีการประพันธ์เพลงด้านดุริยางคศิลป์ไทยและดนตรีพื้นบ้านอีสาน มีสำเนียงทำนองพื้นบ้านอีสาน ถ่ายทอดและสื่อความหมายของบทเพลงในรูปแบบของวงดนตรีประเภทวงเครื่องสายไทยผสมดนตรีพื้นบ้านอีสาน ภายใต้แนวคิด “ดนตรีไทยเป็นฐานผสมผสานดนตรีในวัฒนธรรม” นำเสนอข้อมูลดังต่อไปนี้

1. คติความเชื่อจากประเพณีบุญสิบสองเดือน

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลประเพณีบุญสิบสองเดือนของชาวอีสานในแต่ละเดือนเพื่อนำไปกำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์บทเพลง โดยพิจารณาลักษณะโดดเด่นและคติความเชื่อของประเพณีบุญทั้งสิบสองเดือนของชาวอีสาน นำมาเป็นแรงบันดาลใจในการประพันธ์เพลง ดังนี้

1.1 เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม

คติความเชื่อ การเข้ากรรม คือ การอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ผู้ต้องอาบัติละเมิดพระวินัยหรือศีล ชาวบ้านจะนิมนต์พระสงฆ์มาเข้าปริวาสกรรม ตามพระวินัยหรือพุทธบัญญัติ เมื่อพระสงฆ์มีการละเมิดศีลหรือทำผิดเกิดขึ้น จะมีการชำระโทษตามสมควรแก่ความผิด

ลักษณะที่โดดเด่น ความสงบ การบำเพ็ญสมาธิ

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศของความสงบเยือกเย็น มีสติ การนั่งสมาธิ สวดมนต์ภาวนาของพระสงฆ์ที่เข้าปริวาสกรรม หลังจากบำเพ็ญมาแล้วก็จะทำให้จิตใจแจ่มใส

1.2 เดือนยี่ บุญคุณลาน

คติความเชื่อ การถวายข้าวเป็นทานถือเป็นการทำบุญที่มีอานิสงส์มาก สมัยก่อนคนอีสานมีอาชีพทำนาเป็นหลัก ได้จัดให้มีสถานที่นวดข้าวเรียกว่า “ลาน” นำข้าวที่นวดแล้วมากองสูงชันเรียกว่า “คุณลาน” ลานข้าวนี้ เป็นสถานที่ในการทำบุญ เรียกว่า “บุญคุณลาน” จัดขึ้นในเดือนอ้าย หรือเดือนที่ 2 ของปี

ลักษณะที่โดดเด่น สิริมงคล สุขุขสนน

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศของความเป็นสิริมงคลของการสวดข้าวและนำไปสู่ความสนุกสนานร่าเริงของการเฉลิมฉลองจากฤดูเก็บเกี่ยว

1.3 เดือนสาม บุญข้าวจี

คติความเชื่อ การทำบุญให้ทานโดยการนำข้าวจีไปถวายพระภิกษุสงฆ์เพื่อเป็นกุศลหนุนนำติดตัว

ลักษณะที่โดดเด่น การบูชา

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศของพิธีทำบุญข้าวจีในตอนเช้า แล้วนำข้าวจีใส่บาตรถวายแด่พระสงฆ์ หลังจากนั้นนำไปสู่การพบปะกันของหนุ่มสาว

1.4 เดือนสี่ บุญพะเหวด

คติความเชื่อ การทำบุญพระเวสทั้งเทศน์มหาชาติ เชื่อว่าผู้ใดตั้งใจฟังเทศน์พะเหวดจบในวันเดียว จะเกิดในยุศศาสนาของพระศรีอริยเมตไตรย

ลักษณะที่โดดเด่น การฟังเทศน์มหาชาติ ขบวนแห่

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศของการแห่ ขบวนแห่ อันยิ่งใหญ่ตระการตา บรรยากาศการฟังเทศน์มหาชาติ นำไปสู่การละเล่นที่มีความสนุกสนานรื่นเริง

1.5 เดือนห้า บุญสงกรานต์

คติความเชื่อ ถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทยในสมัยโบราณ การสรงน้ำพระ การรดน้ำดำหัวขอพรผู้ใหญ่ จะทำให้มีความสุขความเจริญ

ลักษณะที่โดดเด่น การสรงน้ำ ขอพร ความชุ่มเย็น

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศของการทำบุญขึ้นปีใหม่ การพบปะญาติพี่น้อง ความชุ่มเย็นของน้ำ นำไปสู่ความสวยงาม สนุกสนาน และการหยอกล้อกันของหนุ่มสาว

1.6 เดือนหก บุญบั้งไฟ

คติความเชื่อ การบูชาพระยาแถนและขอฝนในฤดูทำนา

ลักษณะที่โดดเด่น ความสนุกสนานรื่นเริง

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศของการทำบั้งไฟ การชักซ้อมขบวนแห่ การแห่กายหึ่ง การแห่บั้งไฟ ที่เป็นไปอย่างสนุกสนานเต็มที่ทำให้เกิดเสียงอึกทึกกึกก้อง

1.7 เดือนเจ็ด บุญข้าชะ (ชำระ)

คติความเชื่อ การชำระล้างเสนียดจัญไร การทำบุญเทวดาอารักษ์เช่นสรวงหลักเมือง หลักบ้าน ผีบรรพบุรุษ ผีตาแฮก ให้รู้จักคุณของผู้มีคุณและสิ่งที่มีคุณเพื่อบ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข

ลักษณะที่โดดเด่น การชำระล้างปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศของการขับไล่ภูตผีปีศาจ สิ่งชั่วร้าย ให้อารมณ์ของความกลัว การหลอกล่อ และลัทธิลึกลับคลั่งคลานของภูตผีปีศาจ เมื่อมีการขจัดปัดเป่าจะทำให้บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข

1.8 เดือนแปด บุญเข้าพรรษา

คติความเชื่อ พระอยู่จำพรรษาตลอดสามเดือน มีการถวายเทียนเข้าพรรษาแต่ภิกษุสามเณร

ลักษณะที่โดดเด่น การถวายเทียนจำนำพรรษา ผ้าอาบน้ำฝน การทำบุญตักบาตร

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศของการทำบุญตักบาตร การแห่เทียนพรรษา และการรักษาศีลภาวนาของอุบาสก อุบาสิกา

1.9 เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน

คติความเชื่อ การทำบุญข้าวประดับดิน เพื่ออุทิศแก่บรรดาญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว

ลักษณะที่โดดเด่น ความระลึกถึงความเศร้า

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศตอนเข้ามิตความระลึกถึงบิดามารดาและญาติผู้ล่วงลับ การอุทิศส่วนกุศล

1.10 เดือนสิบ บุญข้าวสาก

คติความเชื่อ การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตายเช่นเดียวกับบุญข้าวประดับดิน เชื่อว่าเป็นวันเปิดขุมทรัพย์ให้สัตว์นรกได้มารับส่วนบุญส่วนกุศลจากญาติพี่น้องที่อยู่ในมนุษยโลก

ลักษณะที่โดดเด่น ความระลึกถึง เศร้า โหยหา

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศของความระลึกถึง ความเศร้า โหยหา ของบิดามารดา และญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว ที่มีต่อญาติพี่น้องที่อยู่ในโลกมนุษย์ รอคอยการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้

1.11 เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา

คติความเชื่อ พระสงฆ์เมื่อเข้าพรรษาสามเดือนแล้วจึงออกพรรษา มีการเปิดโอกาสให้ตักเตือนกันและกัน โดยไม่มีการถือโทษโกรธเคืองกัน

ลักษณะที่โดดเด่น การทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศของการทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ การแห่ปราสาทผึ้ง เสียงพลุ ตะไล ไฟพะเนียง ให้อารมณ์แจ่มใสและสนุกสนาน

1.12 เดือนสิบสอง บุญกฐิน

คติความเชื่อ งานบุญกฐินเป็นงานมหากุศล การปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดงานบุญประเพณีต้องทำให้ถูกพระธรรมวินัยจึงจะได้านิสงส์ จุดประสงค์หลักเพื่อที่จะให้พระภิกษุสงฆ์ที่จำพรรษาแล้วได้ผลัดเปลี่ยนผ้าใหม่

ลักษณะที่โดดเด่น การทำบุญกฐิน

แรงบันดาลใจที่ได้จากประเพณี บรรยากาศของบุญในฤดูหนาวหลังจากออกพรรษา การแห่กฐินไปถวายพระ โดยการเวียนประทักษิณรอบวัดหรือพระอุโบสถ จบลงด้วยความสนุกสนาน ศรัทธาเปี่ยมล้นในพุทธศาสนา

2. การสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน

การสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน ได้ประพันธ์เพลงให้มีสำเนียงเพลงพื้นบ้านอีสาน เล่าเรื่องบุญประเพณีที่มีความกระชับเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของแต่ละเพลงออกมาจากทำนองเพลงทั้ง 12 เพลง โดยเลียนเสียงธรรมชาติ คำพูด บทสวด การตอกบั้งไฟ การจุดพลุตะไล สะท้อนให้เห็นถึงบรรยากาศ ความสงบ ความกลัว ความระลึกถึง ความเศร้า โหยหา ความสนุกสนาน บรรยากาศยามเช้า กลางวัน เย็น ลักษณะขบวนแห่ และความยิ่งใหญ่หรือการเฉลิมฉลอง ซึ่งผู้วิจัยได้สอดแทรกอยู่ในบทเพลงแต่ละเพลงให้สื่อและเข้าถึงอารมณ์เพลง ดังนี้

2.1 การประพันธ์ทำนองเพลง

2.1.1 เดือนอ้าย เพลงบุญเข้ากรรม

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญเข้ากรรม คือ ความสงบและการบำเพ็ญสมาธิ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เพลงมีจังหวะช้า และกำหนดเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้แก่ ระฆัง ฆ้อง โห่ โหวด ปี่ภูไท แคน เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานประเภทเครื่องเป่าช่วยสื่ออารมณ์ของความสงบ ร้อยเรียงทำนองของอารมณ์สงบเย็น การบำเพ็ญภาวนาของพระสงฆ์ ท่ามกลางฤดูหนาวที่แว่วเสียงสนูว่าว เป็นสูง ๆ ต่ำ ๆ ที่เกิดจากการที่โบลานสัมผัสกับกระแสแรงลมดังมาไกล ๆ ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

ปี่ภูไท

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - -	- - - -	- - - ล	- - - -
- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- ด - ด	- - - -	- - ร ม	- - - -
- - - -	- - - -	- - - ล	- - - -	- ม - ร	- - - -	- ด - ด	- - - -
- - - ร	- - - -	- ด - ด	- - - -	- - ร ด	- - ร ด	- ล ช ด	- - - ล

โหวด

- - - -	- - - -	- ช - ร	- ช - ม	- ช - ร	- ช - ม	- ร - ร	- ด - ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

แคน

- - - ล	- ช - ล	- ม - ล	- ช - ล	- ม - ล	- ช - ล	- ด - ล	- ช - ล
- ม - ล	- ช - ล	- ม - ล	- ช - ล	- ด - ร	- ด - ล	- ช - ล	- ช - ช
- - - ม	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ล	- ช - ช
- - - ม	- ร - ม	- ช - ล	- ช - ช	- ช - ม	- ร - ม	- ช - ม	- ร - ด

Example 1 Pleng Boon Kao Kam

Source: by author

2.1.2 เดือนยี่ เพลงบุญคุณลาน

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญคุณลาน คือ สิริมงคลสู่ความสนุกสนาน มีอารมณ์เพลง อิ่มเอิบ สนุกสนาน จังหวะช้าแล้วขยับให้เร็วขึ้นเล็กน้อย เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้แก่ แคน กลองอีสาน ทำนองเพลงเลียนแบบคำสวดในพิธีสู่ขวัญว่า “ศรี ศรี มื่อนี้แม่นมือสรรวันดี วันดีดี อมุดโชค โตกนี้แม่นโศก ไม่นั่น ชันนี้แม่นขันไม้แก้ว ตกแต่งแล้วจ้งยกยอมา” มีการใช้ทำนองสรภัญญะทำนองเดิมที่มีผู้แต่งไว้เดิมแล้ว มาใช้สำหรับการสู่ขวัญ สื่อถึงการสู่ขวัญข้าว ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

วงเครื่องสายผสมดนตรีพื้นบ้านอีสาน (แคน)

- - - -	- ด - ด	- - ล ช	ล ช ด ล	- - - -	- ด ล ด	ร ด ล ช	ล ช ด ล
- - ด ช	ล ช ด ล	ด ช ด ล	ช ม ร ม	- - ด ช	ล ช ด ล	- ด ล ด	ม ร ด ล

การใช้ทำนองสรภัญญะทำนองเดิมที่มีผู้แต่งไว้มาใช้สำหรับการสู่ขวัญ สื่อถึงการสู่ขวัญข้าว โดยใช้แคนบรรเลง

- - - -	- ช - ด	- - - ร	- ม - ช	- - - -	- ล ด ช	- - - ร	- ม ช ม
- - - -	- ด ม ร	- ด - ทุ	ด ร ม ช	- ม - ม	- ช ม ร	- ด - ทุ	ด ร ม ด
- ม - ม	- ช ม ร	- ด - ทุ	ด ร ม ด	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

Example 2 Pleng Boon Koon Larn

Source: by author

2.1.3 เดือนสาม เพลงบุญข้าวจี

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญข้าวจี คือ การบูชา อารมณ์เพลง คือ ความสงบ และมีความสนุกสนานของการหยอกล้อกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เพลงมีจังหวะช้าแล้วขยับให้เร็วขึ้นเล็กน้อยในตอนท้ายเพลง เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่นำมาใช้ ได้แก่ แคน โหวด กลองอีสาน ทำนองเพลงเริ่มต้นด้วยเสียงโหวด เพื่อสื่อถึงเสียงลมหนาวในบรรยากาศยามเช้า วงเครื่องสายผสมเครื่องดนตรีอีสานบรรเลงรับซ้ำ ๆ สื่อถึงบรรยากาศการเตรียมการจีข้าวและนำไปถวายพระที่วัด ซึ่งยังคงความสงบ ความเรียบง่าย และลงท้ายด้วยความสนุกสนานของการหยอกล้อกัน ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

โหวด

- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - -	- - - ด	- - - -	- ล - ร
- - - -	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ช	- - - ม	- - - ล
- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - -	- - - ด	- - - -	- ล - ร
- - - -	- - - -	- - - -	- - - ม	- - - -	- ช - ม	- - - ร	- ด - ล

วงเครื่องสายผสมดนตรีอีสาน (แคน โหวด)

- - - -	- ชู - ด	- ร ม ร	- ด ล ด	- - ล ชู	- - ล ด	- ร ม ร	- ด ร ม
- - - -	- ชู - ด	- ร ม ร	- ด ล ด	- - ล ชู	- - ล ด	- ร ม ร	- ด ร ม
- - - -	- ชู - ม	- ร ม ร	ม ด ร ม	- - - -	- ชู - ม	- ร ม ร	ม ด ร ม
- ด ม ม	- ชู ม ม	- ร ม ร	ด ล - ด	- ด ม ม	- ชู ม ม	- ร ม ร	ด ล - ด

Example 3 Pleng Boon Kao Ji

Source: by author

2.1.4 เดือนสี่ เพลงบุญผะเหวด

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญผะเหวด คือ การฟังเทศน์มหาชาติและขบวนแห่ อารมณ์เพลงเริ่มด้วยอารมณ์สงบ แล้วต่อด้วยความยิ่งใหญ่ครึกครื้นและสนุกสนานของขบวนแห่ โดยเริ่มจากจังหวะช้าแล้วค่อย ๆ ขยับให้เร็วขึ้น เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้แก่ ข้อง กลองยาว แคน ฉาบใหญ่ ทำนองเพลงเริ่มต้นด้วยเสียงฆ้องที่สื่อให้เห็นถึงความสงบและการเริ่มแห่พระอุปคุต ในช่วงเวลาตอนเช้ามีด การใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานประเภทเครื่องเป่าที่สื่ออารมณ์ของความสงบ และเชื่อมอารมณ์เพื่อเข้าสู่ช่วงของการฟังเทศน์มหาชาติ คือ แคน เดินทำนองเลียนเสียงการเทศน์ของพระสงฆ์ ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

เสียงฆ้อง

- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X
- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X

แคน / ข้อง (ทางสุดสะแนน)

- - - -	- ชู - ชู	- ม ร ม	ร ด - ร	- ม ร ด	ล ด ร ม	ช ม ร ด	ร ม ด ร
- - - -	ช ม ช ช	ช ม ช ช	ดํ ล ม ช	- ม ร ม	ช ม ร ด	ช ม ร ด	ล ม ด ร
ด ม ร ด	ล ด ร ด	ม ด ร ด	ล ด ร ด	- ม ร ด	ล ด ร ด	ม ด ร ด	ล ม ด ร
- - - -	ช ล ช ช	ร ม ร ด	ร ม ด ร	ช ม ร ด	ล ด ร ม	ช ม ร ม	ช ล - ช
- - - -	ดํ ล ม ช	- ม ร ม	ร ด ล ด	- - - -	ดํ ล ม ช	- ม ร ม	ร ด ล ร
- ม ร ม	ร ด ล ร	ม ร ด ร	ด ล ด ชู	- - ล ด	ร ม ด ร	ม ร ด ร	ด ล - ชู

Example 4 Pleng Boon Pha Wate

Source: by author

2.1.5 เดือนห้า เพลงบุญสงกรานต์

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญสงกรานต์ คือ การสงฆ์น้ำ ขอพร และความชุ่มเย็น อารมณ์เพลง คือ ความสุข ความสนุกสนานของการหยอกล้อกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีจังหวะปานกลางแล้วค่อย ๆ ชยับให้เร็วขึ้น เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้แก่ กลองยาว พิณ แคน ทำนองเพลงเริ่มต้นด้วยการเกริ่นพิณทำนองเก่าที่สื่อถึงการเริ่มต้นในปีใหม่ การทำบุญขึ้นปีใหม่ การพบปะของญาติพี่น้อง เข้าสู่ช่วงรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ด้วยวงเครื่องสายผสมดนตรีพื้นบ้านอีสานจังหวะรำวงลาว จังหวะปานกลางให้ทำนองคล้ายเพลงไทยสำเนียงลาว อารมณ์ของความสุขมีสิริมงคล จากการเริ่มต้นใหม่ ความชุ่มเย็นของน้ำ และความอึดอัดใจ ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

เกริ่นพิณ

ล ด ล ม	ร ช ร ม	ล ม ช ม	ร ม ช ล	ล ล ช ล	ล ด ล ล	ล ร ล ด	ล ม ล ร
ล ช ล ม	ล ม ล ด	ล ร ล ล	ล ด ล ช	ล ล ล ม	ล ช ฟ ม	ร ช ร ม	ล ม ช ร
ม ร ด ล	ร ล ด ร	ด ม ร ด	ร ด - ล				

วงเครื่องสายผสมดนตรีพื้นบ้านอีสาน จังหวะรำวงลาว

- - - ด	- ด ด ด	- ช - ล	- ช - ด	- ด ร ม	ช ม ร ด	- ด ร ม	ร ด ล ด
- - - ด	- ด ด ด	- ช - ล	- ช - ด	- ด ร ม	ช ม ร ด	- ด ร ม	- ช - ล
- - - -	- ม ช ล	ช ล ด ล	ช ม - ช	- - - -	ร ม ช ล	ช ล ด ล	ช ม - ช
- - ม ร	ม ช - ม	ช ม ร ด	- ล - ด	- - ม ร	ม ช - ม	ช ม ร ด	- ล - ด

Example 5 Pleng Boon Songkran

Source: by author

2.1.6 เดือนหก เพลงบุญบั้งไฟ

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญบั้งไฟ คือ ความสนุกสนาน รื่นเริง อารมณ์เพลง สนุกสนาน ครึกครื้น ผู้วิจัยจึงกำหนดจังหวะปานกลางแล้วชยับให้เร็วขึ้นและมีจังหวะหนักแน่น เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่นำมาใช้ ได้แก่ กลองยาว โปงกลาง แคน กลองอีสาน ทำนองเพลงเริ่มต้นด้วยเสียงตอกบั้งไฟ เพื่อสื่อให้เห็นถึงการทำบั้งไฟในยุคนสมัยก่อน โดยการบรรจุนดินประสิวดผสมถ่านลงในกระบอกไม้ไผ่แล้วอัดให้แน่นโดยการตอกต่อด้วยกลองตีและกลองหางจังหวะแข็ง นำเข้าสู่การแห่บั้งไฟ การชักซ้อมขบวนแห่ การแห่บั้งไฟที่เป็นไปอย่างสนุกสนานเต็มที่ ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

ตีเกราะไม้ไผ่ แทนเสียงตอกบั้งไฟ

- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - X	- - - X
- - - -	- X - X	- - - -	- X - X	- - - -	- X - X	- X - -	- X - X

กลองหางจิ้งหะเซ็ง

- - - -	- เป็ง - ชิ่ง	- เป็ง - ชิ่ง	- เป็ง - ชิ่ง	- - - -	- เป็ง - ชิ่ง	- เป็ง - ชิ่ง	- เป็ง - ชิ่ง
- - - -	- เป็ง - ชิ่ง	- เป็ง - ชิ่ง	- เป็ง - ชิ่ง	- เป็ง - เป็ง	- เป็ง - เป็ง	- เป็ง เป็ง -	เป็ง เป็ง - ชิ่ง

Example 6 Pleng Boon Bangfai

Source: by author

2.1.7 เดือนเจ็ด เพลงบุญข้าชะ (ข้าชะ)

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญข้าชะ คือ การข้าชะล้างและการปิดเป่าสิ่งชั่วร้าย อารมณ์เพลงคือ ความน่อกลัว ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เพลงมีจังหวะช้าแล้วขยับให้เร็ว และให้ความรู้สึกระทึก กระชับ เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่นำมาใช้ ได้แก่ โปงลาง แคน กลองอีสาน ทำนองเพลงเริ่มต้นบทเพลงด้วยเสียงฆ้องเล็ก ตีสลับกับเสียงฆ้องใหญ่ เป็นการเริ่มพิธีกรรมเพื่อเซ่นสรวงบูชาเทวดาอารักษ์ ให้อารมณ์ของความสงบ เยือก วังเวง ต่อด้วยทำนองเพลงที่สื่ออารมณ์ของพิธีกรรมการเซ่นสรวงบูชา แผ่ด้วยความน่อกลัวของภูตผี ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

เสียงฆ้อง สลับกับเสียงฆ้องใหญ่

ฆ้อง	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X
ฆ้องใหญ่	- - - -	- - - -	- - - -	- - - O	- - - -	- - - -	- - - -	- - - O
ฆ้อง	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X
ฆ้องใหญ่	- - - -	- - - -	- - - -	- - - O	- - - -	- - - -	- - - -	- - - O

วงเครื่องสายผสมดนตรีพื้นบ้าน (แคน) ทำนองช้า เข้าสู่พิธีกรรม

- - - -	- - - ล	- - - ท	ล ท ช ล	- - ร ท	- - ล ช	- - ม ช	ล ท ช ล
- - - -	- - - ล	- - - ท	ล ท ช ล	- - ร ท	- - ล ช	- - ม ช	ล ท ช ล
- - - -	- - - ล	- - - ฟ	ล ฟ ม ร	- - - ด	ท ด ร ม	ช ม ร ม	ร ด ล ร
- - - -	- - - ล	- - - ฟ	ล ฟ ม ร	- - - ด	ท ด ร ม	ช ม ร ม	ร ด ท ล

Example 7 Pleng Boon Sum Ha

Source: by author

2.1.8 เดือนแปด เพลงบุญเข้าพรรษา

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญเข้าพรรษา คือ การถวายเทียนจำนำพรรษา และการทำบุญตักบาตร อารมณ์เพลงมีความสงบ พอตีฟองาม ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เพลงมีจังหวะช้า แล้วค่อย ๆ ขยับขึ้นเล็กน้อย เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่นำมาใช้ ได้แก่ กลองยาว พิณ แคน ทำนองเพลงเริ่มต้นด้วยเสียงระฆัง

และเสียงฆ้อง และบรรยากาศของการเข้าวัดทำบุญตักบาตร จากนั้นด้วยจังหวะช้า ๆ ของทำนองสรภัญญะ
บรรยากาศของการรักษาศีลภาวนาของอุบาสก อุบาสิกา ตีฆ้องสร้างบรรยากาศของผู้รักษาศีลและกิจกรรมทาง
พุทธศาสนา ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

เสียงระฆัง และฆ้อง

ระฆัง	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X	- - - -	- - - X
ฆ้อง	- - - -	- - - -	- - - -	- - - O	- - - -	- - - -	- - - -	- - - O

วงเครื่องสายผสมดนตรีพื้นบ้าน / ตีฆ้องทุก ๆ 4 ห้อง

- - - -	- - - -	- - - ด	- - - ด	- - - -	- - - -	- ช - ด	- ร - ม
- - - -	- - - -	- - - ด	- ม - ร	- - - -	- - - -	- ม - ร	- ด - ด
- - - -	- - - -	- - - ด	- - - ด	- - - -	- - - -	- ช - ด	- ร - ม
- - - -	- - - -	- - - ด	- ม - ร	- - - -	- - - -	- ม - ร	- ด - ด
- - - -	- - - -	- - - ร	- - - ด	- - - -	- - - -	- ม - ช	- ม - ม
- - - -	- - - -	- ช - ด	- ม - ร	- - - -	- - - -	- ม - ร	- ด - ด
- - - -	- - - ด	- - - ด	- ด ด ด	- ร - ด	- ช - ด	- - - ร	- - - ม
- - - -	- ช - ม	- ร - ด	- - - ร	- ม - ร	- ช - ม	- - - ร	- - - ด

Example 8 Pleng Boon Kao Punsu

Source: by author

2.1.9 เดือนเก้า เพลงบุญข้าวประดับดิน

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญข้าวประดับดิน คือ ความระลึกถึง ให้อารมณ์ของความระลึกถึง
เศร้า วังเวง ผู้วิจัยจึงกำหนดเพลงให้มีจังหวะช้า เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่นำมาใช้ ได้แก่ ระฆัง ปี่ภูไท แคน
ทำนองเพลงเริ่มต้นด้วยเสียงระฆังสลับเสียงฆ้อง บรรยากาศตอนเช้ามีด ความกลัว ความวังเวง จากนั้นรับด้วย
เสียงปี่ภูไทและแคน ช้า ๆ ในบรรยากาศตอนเช้ามีด ด้วยท่วงทำนองที่สื่อถึงอารมณ์ของความระลึกถึง การรอคอย
ความเศร้า และความวังเวง ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

เสียงระฆัง สลับฆ้องใหญ่

- - - -	- - - X	- - - -	- - - O	- - - -	- - - X	- - - -	- - - O
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ปี่ภูไท พร้อมแคน

ปี่ภูไท	- - - -	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - -	- - - -	- - - ล	- - - -
แคน	- ม ร ม	ด ม ร ม	ด ม ร ม	ช ม ร ม	ล ม ช ม	ร ม ช ม	ล ม ช ม	ร ม ช ล

ปี่งูไท	- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- ด - ด	- - - -	- - ร ม	- - - -
แคน	ม ล ช ล	ดํ ล ช ล	ม ล ช ล	ดํ รํ ดํ ล	ซํ รํ ดํ ล	ดํ ล ช ล	ม ล ช ล	ด ล ช ม

ปี่งูไท	- - - -	- - - -	- - - ล	- - - -	- ม - ร	- - - -	- ด - ด	- - - -
แคน	- ม ร ม	ด ม ร ม	ด ม ร ม	ม ร ด ล	- ล ช ล	ด ล ช ล	ม ล ช ล	ด ล ช ม

ปี่งูไท	- - - ร	- - - -	- ด - ด	- - - -	- - ร ด	- - ร ด	- ล ช ด	- - - ล
แคน	ล ม ร ม	ด ม ร ม	ล ม ช ร	ม ร ด ล	ม ร ด ล	ช ล ด ร	ด ม ร ด	ร ด - ล

Example 9 Pleng Boon Kao Pradub Din

Source: by author

2.1.10 เดือนสิบ บุญข้าวสาก

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญข้าวสาก คือ ความระลึกถึง ความเศร้า การโหยหา อารมณ์เพลง คือ อารมณ์ของการระลึกถึง อารมณ์เศร้า และการโหยหา ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เพลงมีจังหวะช้า เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่นำมาใช้ ได้แก่ กลองเพล ระฆัง แคน ทำนองเพลงเริ่มต้นด้วยเสียงกลองเพล สื่อช่วงเวลากลางวัน รับด้วยเสียงฆ้องใหญ่แผ่อารมณ์เศร้า วังเวง จากนั้นเชื่อมด้วยการบรรเลงวงเครื่องสายผสมดนตรีพื้นบ้านทำนองสรภัญญะแผ่วเบา อารมณ์ของความระลึกถึง เศร้า โหยหา การใช้ทำนองเลียนเสียงร้องไห้ สะอื้นโหยหา แทรกด้วยเสียงกลองเพลให้ดังกึกก้องสะท้อนในใจ รับด้วยเสียงฆ้องใหญ่แผ่อารมณ์เศร้า วังเวง ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

กลองเพล / ฆ้องใหญ่

กลอง	- - - -	- ○ - ○	- - ○ ○	- ○ - ○	- - - -	- ○ - ○	- - ○ ○	- ○ - ○
ฆ้อง	- - - -	- - - -	- - - -	- - - X	- - - -	- - - -	- - - -	- - - X

การบรรเลงวงเครื่องสายผสมดนตรีพื้นบ้าน (แคน)

- - - -	- ม ช ล	- - - ด	ล ด ช ล	- - - -	- ม ช ล	ด ล ช ล	ด ร ช ม
- - - -	- ม ร ช	- - - -	ล ม ร ด	- - - -	ร ล ร ด	- - ร ม	ร ด ท ล
- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ร	- - - ม	- - - ล
- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ม	- - - -	- - - ร	- - - ม	ร ด ท ล

กลองเพล / ฆ้องใหญ่

กลอง	- - - -	- ○ - ○	- - ○ ○	- ○ - ○	- - - -	- ○ - ○	- - ○ ○	- ○ - ○
ฆ้อง	- - - -	- - - -	- - - -	- - - X	- - - -	- - - -	- - - -	- - - X

Example 10 Pleng Boon Kao Sak

Source: by author

2.1.11 เดือนสิบเอ็ด เพลงบุญออกพรรษา

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญออกพรรษา คือ การทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ อารมณ์เพลง คือ อารมณ์แจ่มใส สนุกสนาน ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เพลงมีจังหวะปานกลาง เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่นำมาใช้ ได้แก่ กลองยาว แคน ทำนองเพลงเริ่มด้วยจังหวะลำลาว เสมือนหนึ่งได้ยินเสียงกลองจากขบวนแห่วงเครื่องสายผสม เครื่องดนตรีพื้นบ้าน แคน พิณบรรเลงด้วยท่วงทำนองบรรยากาศของการทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ ในจังหวะ ลำลาว สลับด้วยจังหวะกลอง จังหวะลำลาว ขยับจังหวะเร็วขึ้นเล็กน้อย เพื่อเชื่อมไปสู่บรรยากาศของการแห่ ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

กลองยาว จังหวะลำลาว

- - - -	ตี้ม ตี้ม - ตี้ม	- - โจ๊ะ โจ๊ะ	ตี้ม ตี้ม - ตี้ม	- - - -	ตี้ม ตี้ม - ตี้ม	- - โจ๊ะ โจ๊ะ	ตี้ม ตี้ม - ตี้ม
---------	------------------	---------------	------------------	---------	------------------	---------------	------------------

วงเครื่องสายผสมเครื่องดนตรีพื้นบ้าน (แคน)

- - - -	ร ม ช ล	ด ร ม ร	ด ล ช ล	- ม ช ม	ร ม ช ล	ด ร ม ร	ด ล ช ล
- - - -	- ด ร ม	- ร ช ม	- ร ด ล	- - ด ร	ม ร ด ล	ด ร ม ม	- ม ช ล
- - - -	- ม ช ล	- - ด ร	ด ล ช ล	- ม ช ม	ล ม ช ล	- - ด ร	ม ด ร ม
- - - -	- - ม ล	- - ม ช	- - ร ม	- - ม ช	- - ม ร	ม ร ด ร	ด ล ช ล

กลองยาว จังหวะลำลาว ขยับจังหวะเร็วขึ้นเล็กน้อย

- - - -	ตี้ม ตี้ม - ตี้ม	- - โจ๊ะ โจ๊ะ	ตี้ม ตี้ม - ตี้ม	- - - -	ตี้ม ตี้ม - ตี้ม	- - โจ๊ะ โจ๊ะ	ตี้ม ตี้ม - ตี้ม
---------	------------------	---------------	------------------	---------	------------------	---------------	------------------

Example 11 Pleng Boon Ok Punsu

Source: by author

2.1.12 เดือนสิบสอง เพลงบุญกฐิน

ลักษณะที่โดดเด่นของบุญกฐิน คือ การทำบุญกฐิน อารมณ์เพลง สนุกสนาน อิ่มเอิบ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เพลงมีจังหวะปานกลาง เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่นำมาใช้ ได้แก่ กลองยาว พิณ แคน ทำนองเพลงเริ่มด้วยจังหวะกลองยาวขบวนแห่กฐิน สื่อถึงความสนุกสนานในขบวนแห่ที่มีเฉพาะกลองยาวในตอนแรก และเพิ่มฉาบใหญ่ให้มีความสนุกสนานในบรรยากาศของขบวนแห่ จากนั้นใช้พิณบรรเลงด้วยทำนองเก่าที่มีอยู่แล้ว เพิ่มเข้ามาในขบวนแห่กฐินเคลื่อนขบวนไปถวายพระ โดยการเวียนประทักษิณรอบวัดหรือพระอุโบสถ จบลงด้วยความสนุกสนาน ศรัทธาเปี่ยมล้นในพุทธศาสนา จังหวะที่นำมาใช้เพื่อให้เหมาะสมกับอารมณ์เพลง คือ จังหวะปานกลาง สื่อให้เห็นอารมณ์ของความสนุกสนาน อิ่มเอิบ ดังตัวอย่างทำนองเพลงต่อไปนี้

กลองยาวและฉาบใหญ่

- - - -	- เปิง - ชิ่ง	- เปิง - -	- เปิง - ชิ่ง	- - - -	- เปิง - ชิ่ง	- เปิง - -	- เปิง - ชิ่ง
- - - -	- เปิง - ชิ่ง	- เปิง - -	- เปิง - ชิ่ง	- - - -	- เปิง - ชิ่ง	- เปิง - -	- เปิง - ชิ่ง

การบรรเลงพิน

- - - -	- - - ด	- - - พ	- - - ล	- พ ล ช	- ล - ด	ร ด ล ด	ร ช ร ม
- - ช ด	ร ช ร ม	ล ช ม ร	ม ด ร ม	- ล - ม	- ด ร ม	ล ช ม ร	ม ด ร ม
ล ช พ ช	ล ช พ ช	ล ช พ ช	ล ช พ ม	- ด ล ร	- ด ร ม	ล ช ม ร	- ด ล ด
- - ม ร	- ด ร ม	ด ล ด ช	- ม ช ล	- - ด ล	- - ช ล	- - ด ล	- - ช ล
ด ล ช ล	ด ล ช ล	ด ล ช ล	ด ล ช ม	- ด ล ร	- ด ร ม	ล ช ม ร	ม ด ร ม
- - ช ม	ร ด ร ม	ช ร ม ร	ด ล ช ล	ช ล ด ร	ม ช ม ร	ม ด ม ร	ด ล ช ล

ลงจบด้วยวงเครื่องสายผสมดนตรีพื้นบ้าน ด้วยทำนองเพลงที่ได้แนวคิดจากการเลียนเสียงพลูและตะไลที่ถูกจุดขึ้นจากพื้นดิน แล้วพุ่งขึ้นสู่ที่สูง ขณะเดียวกันก็มีเสียงสะบัดหมุ่นวนกลับไปมาอยู่ในขบวนนั่นเอง

วงเครื่องสายผสมดนตรีพื้นบ้าน (พิน แคน)

- - - -	- ช - ล	- พ - ด	- ร - ม	- - - -	- ม ร ด	- ร ด พ	- ด พ ล
- - - -	- ช - ล	- พ - ด	- ร - ม	- - - -	- ม ร ด	- ร ด พ	- ด พ ล
- ช - ล	- พ - ด	- - - ด	- - - ด	- ล - พ	- ด - ร	- - - ร	- - - ร
- พ - ด	- ร - ม	- - - ม	- - - ม	- - - -	- ม ร ด	- ร ด พ	- ด พ ล

Example 12 Pleng Boon Katin

Source: by author

ผู้วิจัยได้ประพันธ์ทำนองเพลงทั้ง 12 เพลง โดยเรียบเรียงทำนองเพลงให้เหมาะสมกับลักษณะของบุญประเพณีที่มีลักษณะอารมณ์เพลงแตกต่างกันออกไป ดังความเห็นของทรงศักดิ์ ประทุมศิลป์ ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับการประพันธ์เพลงไว้ว่า

“...คนโบราณนี้เก่ง ฉลาดมาก พออารมณ์เคร่งขรึมเกินไป เครียดเกินไป เขาก็จะให้ปลดปล่อยอารมณ์ จะขึ้นจะลง ฉลาดเลยนะ แต่ละเดือนวางไว้สลับกัน ไม่ถึงขั้นดรอปรก็ดรอปลง หรือเจียบก็เจียบไปเลย แต่จะมีช่วงให้หายใจ สนุกสนาน เรียงไว้ดีมาก ๆ เหมือนสภาพความเป็นจริง การปฏิบัติของพวกเรา ก็เหมือนกัน ลองไปนั่งสมาธิ ลองไปเคร่ง วิเคราะห์ลงไปลึก ๆ จะเห็นว่าทุกข์ ทุกข์จนนั่งต่อไปไม่ได้ ดังนั้นวิธีที่ถูกต้อง คือ ต้องผ่อนคลาย แบ่งให้ได้ บางคนไม่รู้หลักการ เป็นบ้าไปเลย สติแตก คือ ทำไม่เป็น เทคนิคจะมีออกมีเข้า มีออกมีเข้า เห็นแล้วผ่านไป ไม่ยึดติด ฉะนั้น เขาก็เอาวางไว้ในจารีตประเพณีพวกนี้ เป็นสูตรสำเร็จ ลองไปร้อยเรียงดู...”⁴

⁴ Songsak Pratumsin, “The Music Composition,” interview by Idsaree Chaipaew, January 4, 2020.

2.2 รูปแบบของวงดนตรี

วงดนตรีที่บรรเลงประกอบบทเพลงสร้างสรรค์ บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน มีรูปแบบของวงดนตรีตามแนวคิดและบรรยากาศของบุญประเพณีแต่ละเดือน สื่อความหมายของบุญแต่ละเดือน ตามแนวคิด “ดนตรีไทยเป็นฐานผสมผสานดนตรีในวัฒนธรรม” ใช้ทฤษฎีดุริยางคศิลป์ไทยเป็นพื้นฐานแนวคิดผสมผสานดนตรีในวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสานเข้าด้วยกัน เป็นการสะท้อนให้เห็นลักษณะการผสมผสานทางวัฒนธรรมประเพณีของสังคมปัจจุบัน ที่มีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของชาวอีสาน ผู้วิจัยจึงกำหนดรูปแบบการประสมวงตามประวัติศาสตร์ดนตรีดั้งเดิม ผสมผสานระหว่างเครื่องดนตรีไทยกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน ดังความเห็นของฐิระพล น้อยนิธย์ ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบของวงดนตรีไว้ว่า

“...การประสมวงดนตรี ดนตรีผสมขึ้นเดียว ไม่พอ ต้องหาอะไรมาเป็นองค์ประกอบที่มีคุณค่า ดูแล้วทำได้ไง คิดได้ไง ออกมามันได้อารมณ์ บ่งบอกที่มา เพลงเป็นแค่เบื้องหลังที่เป็นเรื่องราวที่ไปขับพอร์ดที่ดูออกมาใกล้เคียง...”⁵

ผู้วิจัยใช้เครื่องดนตรีไทยในวงเครื่องสายประสมวงกับเครื่องดนตรีพื้นบ้าน โดยให้ชื่อวงดนตรีนี้ว่า “วงเครื่องสายผสมดนตรีพื้นบ้านอีสาน” ประกอบด้วย เครื่องดนตรีไทยในวงเครื่องสาย ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ จะเข้ ฉิ่ง ฉาบ กรับ และโหม่ง เพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคในเรื่องของเสียงและการปรับบันไดเสียงจึงปรับขลุ่ยเพียงออออกและใช้แคน นอกจากนี้ยังเลือกใช้กลองอีสานแทนโทน-รำมะนา เนื่องจากเพลงที่สร้างสรรค์ขึ้นนี้เป็นเพลงสำเนียงอีสาน เพื่อให้เหมาะสมกับการบรรเลงเพลงสำเนียงพื้นบ้านอีสานมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เครื่องดนตรีให้เหมาะสม เพื่อสื่อลักษณะอารมณ์ของเพลงต่าง ๆ ให้มีความแตกต่างกันมากขึ้น เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่ใช้ ได้แก่ พิณ โปงลาง แคน โหวด ปี่ภูไท กลองหาง กลองยาวอีสาน และไหซอง

นอกจากนี้ ยังได้นำเครื่องตีและเครื่องเป่าที่ทำให้เกิดสัญญาณเสียงต่าง ๆ ตามคุณลักษณะของเสียงดนตรีแต่ละชนิดที่มีความแตกต่างกันไป ได้แก่ กลองเพล ระฆัง และฆ้อง เมื่อผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานตามคุณลักษณะของเครื่องดนตรี อารมณ์ และบรรยากาศของแต่ละบุญประเพณีในแต่ละเดือนแล้ว จึงทดลองใช้เครื่องดนตรีแต่ละชนิดบรรเลงตามบทเพลงที่ได้ประพันธ์ขึ้น และมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีความเหมาะสมกับอารมณ์และบรรยากาศของเพลงและบุญประเพณีแต่ละเดือน

2.3 รูปแบบของการบรรเลง

การกำหนดรูปแบบของการบรรเลงเพลงบุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน คือ การบรรเลงเพลงทั้ง 12 เพลง ใช้เครื่องดนตรีไทยในวงเครื่องสายบรรเลง ในแต่ละเพลงจะสอดแทรกทำนองเพลงโดยใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน หากแต่การบรรเลงนี้เป็นทำนองเพลงที่ใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานบรรเลงสลับการบรรเลงร่วมกันทั้งวง เพื่อเป็นการสะท้อนภาพให้เห็นลักษณะการผสมผสานทางวัฒนธรรมประเพณีของสังคมปัจจุบัน ที่มีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมของชาวอีสาน ดังรายละเอียดการกำหนดอารมณ์เพลงและเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานที่นำไปใช้ในวงเครื่องสายผสมดนตรีพื้นบ้านในหัวข้อ การประพันธ์ทำนองเพลงข้างต้น

⁵ Thiraphon Noinit, “The Music Ensemble Form,” interview by Idsaree Chaipaew, March 27, 2020.

สรุป

การวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

การสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน ได้แรงบันดาลใจจากการศึกษาคติความเชื่อของประเพณีบุญสิบสองเดือนของชาวอีสาน ซึ่งมีลักษณะโดดเด่นที่แตกต่างกันออกไป นำมากำหนดแนวคิดและสร้างแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน ประกอบด้วยบทเพลงจำนวน 12 เพลง ได้แก่ เพลงที่ 1 เพลงบุญเข้ากรรม เพลงที่ 2 เพลงบุญคุณลาน เพลงที่ 3 เพลงบุญข้าวจี เพลงที่ 4 เพลงบุญผะเหวด เพลงที่ 5 เพลงบุญสงกรานต์ เพลงที่ 6 เพลงบุญบั้งไฟ เพลงที่ 7 เพลงบุญข้าฮะ เพลงที่ 8 เพลงบุญเข้าพรรษา เพลงที่ 9 เพลงบุญข้าวประดับดิน เพลงที่ 10 เพลงบุญข้าวสาก เพลงที่ 11 เพลงบุญออกพรรษา และเพลงที่ 12 เพลงบุญกฐิน ใช้ทฤษฎีการประพันธ์เพลงด้านดุริยางคศิลป์ไทยและเพลงพื้นบ้านอีสาน ตามหลักการ “ดนตรีไทยเป็นฐานผสมผสานดนตรีในวัฒนธรรม” มีสำเนียงทำนองพื้นบ้านอีสานตามลักษณะของประเพณีบุญสิบสองเดือน มีรูปแบบการประสมวงตามประวัติศาสตร์ดนตรีดั้งเดิม ผสมผสานระหว่างดนตรีไทยกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน

อภิปรายผลการวิจัย

การสร้างแรงบันดาลใจมีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำไปสู่การสร้างสรรค์บทเพลงที่ผู้วิจัยจะต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อค้นหาลักษณะเด่นจนสามารถนำมาสู่การสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาคติความเชื่อในบุญประเพณีทั้งสิบสองเดือนของชาวอีสาน เนื่องจากแต่ละเดือน แต่ละประเพณี มีลักษณะเด่นและมีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับ อัศนีย์ เปลี่ยนศรี⁶ ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานทางดุริยางคศิลป์ชุดตำนานเทพนพเคราะห์ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการประพันธ์เพลงที่ได้รับแรงบันดาลใจเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของเทพนพเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้านประพันธ์เพลงแนวใหม่ ผลการวิจัย คือผลงานการประพันธ์เพลงชุดตำนานเทพนพเคราะห์ ทั้งหมด 9 เพลง สอดคล้องกับ ชนะชัย กอผญา⁷ ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์บทเพลง ตับริจารีเริงสำราญ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ความเชื่อลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับแมวทั่วไปและแมวไทยทั้ง 5 ชนิด นำเสนอผลการวิจัยด้วยการสร้างสรรค์บทเพลงทางดุริยางคศิลป์ไทยใหม่แล้วบรรเลงด้วยวงดนตรีไทยประยุกต์ร่วมสมัย ประพันธ์เป็นเพลงตับ ประเภทตบเรื่อง กำหนดใช้วงดนตรีไทยประยุกต์ร่วมสมัย โดยยึดหลักการประพันธ์เพลงเกี่ยวกับสัตว์ การประพันธ์ตามอิงชนบทและทำการประพันธ์ทำนองใหม่โดยไม่อิงชนบท สอดคล้องกับ บุญเลิศ กร่างสะอาด⁸

⁶ Assanee Pleinsri, “The Musical Creativity of The Mythology of Planet” (Doctoral diss., Chulalongkorn University, 2015), 255-257. (in Thai)

⁷ Chanachai Kawphachone, “The Creation of Thap Wila Roengsamran ‘The Feline Suite’” (Doctoral diss., Chulalongkorn University, 2016), 306. (in Thai)

⁸ Boonlerd Krangsa-ard, “A Musical Composition of Phleng Raung Phleng Ching: Raung Chaiyamangkala Sutra” (Doctoral diss., Chulalongkorn University, 2017), 356-359. (in Thai)

ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์เพลงเรื่องประเภทเพลงฉิ่ง เรื่อง ชัยมงคลคาถา เพื่อสร้างสรรค์เพลงเรื่องประเภทเพลงฉิ่ง เรื่องชัยมงคลคาถา และเพื่อสร้างองค์ความรู้ในกระบวนการสร้างสรรค์เพลงเรื่องประเภทเพลงฉิ่ง แนวคิดจากงานวิจัยนี้คือ การนำบทสวดมนต์มาให้เป็นแนวคิดในการประพันธ์ทำนองเพลง เช่น เพลงบุญเข้ากรรมมีการเลียนเสียงบทสวดมนต์ของพระสงฆ์ เพลงบุญคุณลานเลียนแบบคำสวดสู่ขวัญ เป็นต้น

การสร้างสรรค์บทเพลง บุญวิถีประเพณีสิบสองเดือน ภายใต้แนวคิด “ดนตรีไทยเป็นฐานผสมผสานดนตรีในวัฒนธรรม” เป็นการสร้างสรรค์บทเพลงจากการนำวัฒนธรรมดนตรีทั้งดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้านมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เสมือนตัวแทนของประชากรในพื้นที่อื่นที่ไม่ใช่คนอีสาน ได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาดำรงวิถีชีวิตในท้องถิ่นอีสาน จึงต้องมีการเรียนรู้ประเพณีอีสานเพื่อร่วมรักษาและสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวเข้าหากันของวงดนตรีแต่ละประเภทที่ต้องปรับลด เพิ่มเติมให้สามารถบรรเลงร่วมกันอย่างกลมกลืน เฉกเช่นเดียวกับการอยู่อาศัยร่วมกันของคนในท้องถิ่นที่ต้องมีการปรับตัว ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันร่วมสร้างสังคมที่มีความสุขและยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

-
- Boonjerm, Sawing. *Isan Heritage Textbook*. Ubon Ratchathani: Moradok Isan Publishing, 2011. (in Thai)
- Kawphachone, Chanachai. “The Creation of Thap Wila Roengsamran ‘The Feline Suite’.” Doctoral diss., Chulalongkorn University, 2016. (in Thai)
- Krangsard, Boonlerd. “A Musical Composition of Phleng Raung Phleng Ching: Raung Chaiyamangkala Sutra.” Doctoral diss., Chulalongkorn University, 2017. (in Thai)
- Noinit, Thiraphon. “The Music Ensemble Form.” Interview by Idsaree Chaipaew, March 27, 2020.
- Pikulsri, Chalerm Sak. *Changes in Music*. Khon Kaen: Anna Offset, 2017. (in Thai)
- Pleinsri, Assanee. “The Musical Creativity of The Mythology of Planet.” Doctoral diss., Chulalongkorn University, 2015. (in Thai)
- Pratumsin, Songsak. “The Music Composition.” Interview by Idsaree Chaipaew, January 4, 2020.
- Ruengsuwan, Charubud. *The Good Things of the Northeast*. 4th ed. Bangkok: Religious Affairs Printing Plant, 1977. (in Thai)